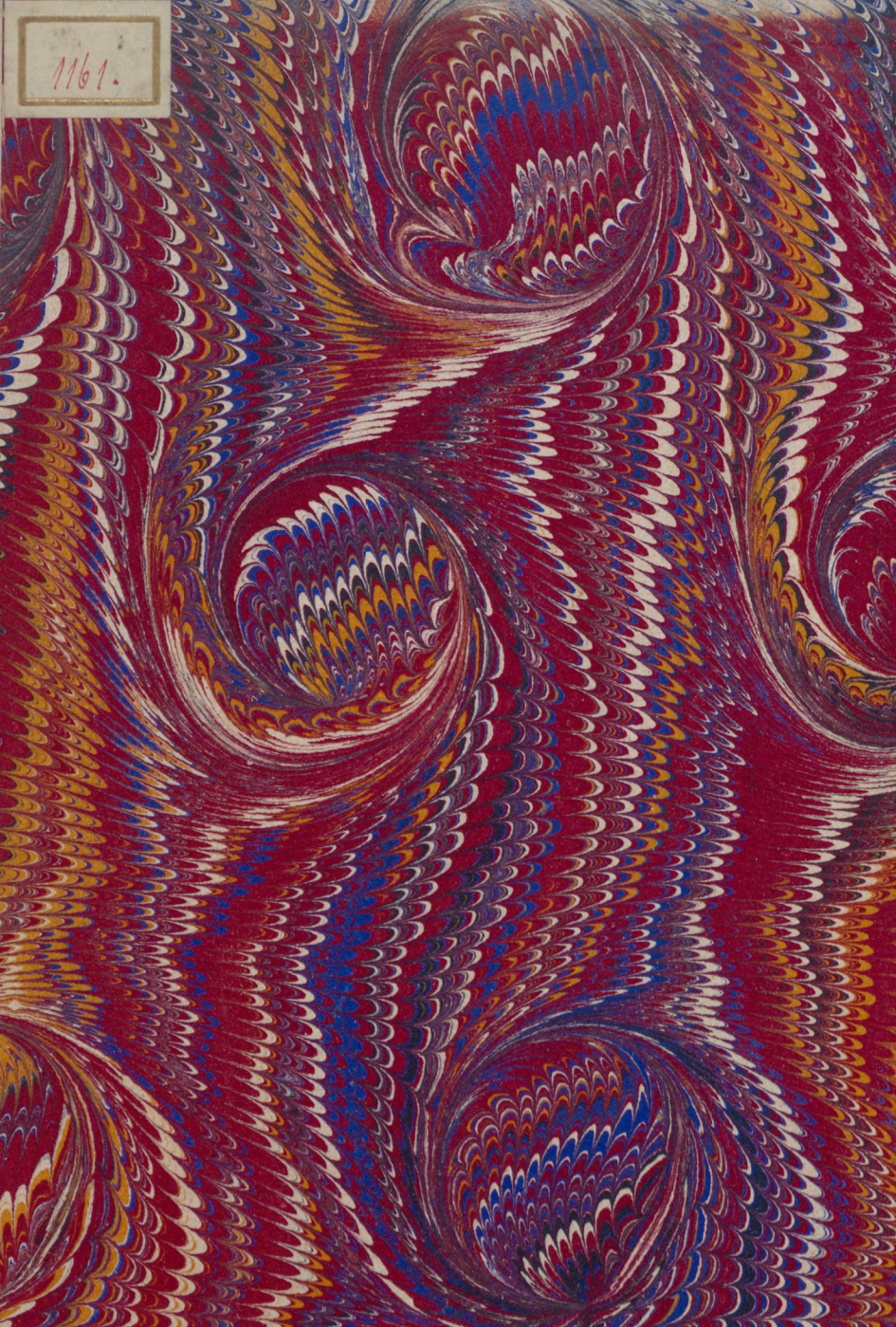

1161.

HVNGARIÆ PERI-
clitantis Legatorum,

RNDI DOMINI DEMETRII
NAPRAGI, ECCLESIARVM AGRIENSIS
& Orodienfis Maioris Præpositi: & Gene-
roforum Dominorum Nicolai Zokolij
de Kis Varda, & Michaëlis Kelle-
mefi Vicecomitis Comi-
tatus Sáros,

AD

Sereniffimum Potentiffimumq̃.

SIGISMVNDVM TERTIVM, POLONIÆ
ET SVECIAE REGEM, MAGNVM DVCEM
LITHVANIAE, RVSSIAE, PRVSSIAE, MASO-
VIAE, LIVONIAE, SAMOGITIAEQVE: ET
INCLYTOS REGNI POLONIAE, MAGNIQ̃
DVCATVS LITHVANIAE, &C. ORDINES,

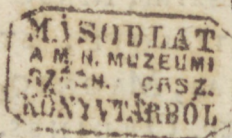
O R A T I O,

In Comitiiis Generalibus Cracouiae habita, die
2. Mensis Martij, Anno Domini,
M. D. XCV.

Pfalm. 34.

**APPREHENDE SCVTVM ET ARMA,
ET EXVRGE IN ADIVTORIVM
MIHI.**

HUNGARIÆ PERICLI TANTIS LEGATORVM

Oratio.

ACRATISSIMVS
Romanorum Impe-
rator RVDOLPHVS
II. &c. Dominus
& REX noster cle-
mentissimus, co-
mitia ad decimam
preteriti mensis Fe-
bruarii diem omni-

bus Hungarię statibus & ordinibus Posonii ce-
lebranda indixit. Quò dum vniuersi proceres
confluxissent, antequàm felicia auspicia co-
mitiorum regni nostri posuissent, & antequam
ad alium regni negotiorum tractatum venif-
sent: primò omnium nos ad Vestram Serenita-
tem, atque ad omnes huius inclyti regni ordi-
nes, tanquam DOMINOS, amicos, & vicini-

nos, propriæ salutis atque incolumitatis & cōmunis Reipub. Christianæ permanſionis amatores mittendos decreuerunt, & quædam per nos communi omnium voto, & ſuffragio huic ampliffimo ordini dicenda, in mandatis dederunt. Atque in primis S. Regiæ M. demiffa obſequia, & obſeruantiam, tum omnibus huius potentiffimi ordinis proceribus, prompta, & parata officia, omneque bonæ vicinitatis ſtudium deferentes, in rebus agendis proſperitatem ac felicitatem, regno iſti florentiffimo pacem & tranquillitatem, fortunæ conſtantiam, denique omnibus & ſingulis vitam diuturnam ſalutemque precantur: nosque de rebus, periculis, extremoque ferè excidio afflictiſſimi regni Hungariæ, in hoc pulcherrimo, ornatiffimoque veſtro conſeſſu, breuiter dicturos; vt attentis & benignis auribus exaudiatis, officioſè petunt.

Hungaria quondam regnum magnitudine, elegantia, vbertate florentiffimum, camporum omnia pecorum genera ſponte producentium

um, spatio latissimum, fruges omnigenas, quas ad vsum humani generis prouidentissimus Deus ex terræ visceribus, modicis saltem laboribus educit, vnico aut altero aratro eam colentibus copiosissimè producit: & sæpè dum sili- ginem recipit, selectissimum triticum effundit; & quidem tanta in abundantia, vt cumulis & aceruis, non horti, non horrea, non pagus integer, imò vix campi ipsi sufficiant: eadem terra, eodem anno, in iisdem pascuis greges pecorum pascit: fœnum copiosissimè largitur: tandem aratro sulcata, diues fructibus, messor- es lætos excipit. Accedit tanta ouium, boum, omnisque generis pecorum multitudo; vt vnus tantummodo oppidi, non dico sigillatim, sed greges numerandi frustra laborem suscipias. Et quamuis vicinas prouincias & regna singulis annis aliquot armentorum millibus reficiat, suisque etiam incolis sufficientem carni- um copiam præbeat; integros tamen campi & pastores habent greges: non decrescit eorum numerus: nihil accolis deficit: non conquerun-

tur lanij, ac veluti sylua feris plena, & externis venatoribus, edicto propriij possessoris publico prohibita, apris, ceruis, damis, leporibus, & aliis quàm plurimis feris, cùm ad necessitatem, tum ad voluptatem hominum procreatis refertissima est; sic per totum ferè regnum Hungariæ pecorum innumerabilis copia diffunditur. Quid commemorem sinuosos, profundos, latos, rapidosq; fluuios? quorum, vt plerique fide digni Historici tradunt, tertia pars variis piscium generibus decurrit; Tibiscum, intelligo, Danubium, Sauum, Drauum, quibus Hungaria, veluti platea quædam contra irruentes hostes ferreis catenis cincta, hostem tutior & securior speculabatur. Taceo montium altissimorū admirabilem fertilitatem, qui quàm præstantia claritate, odore, suauitate & fragrantia progenerent vina; testes sunt cùm aliæ vicinæ nationes, tum Poloni ipsi, qui singulis annis horum beneficio recreantur, ornantur, exhilarantur. Prætereo cùm feris variij generis, tum ære, cupro, stanno, argento, auro deniq;

deniq; , aliisq; preciosissimis metallis superbos montes. Quod enim aurum huic nostro , vel puritate , vel splendore , vel pondere comparandum ? Regnum verò ipsum circumiacentibus vndique prouinciis , vtpotè Transilvania , Moldauia , Valachia , Bulgaria , Rascia , Dalmatia , quasi fortissimis quibusdam propugnaculis munitum , arcibus magnificè extructis , ciuitatibus , oppidis , frequentibusq; villis & maximis & populosis pulcherrimum : Cardinalibus , Archiepiscopis , Episcopis , Ecclesiasticorū denique omnium frequentibus ordinibus , honoribus , titulis , atq; dignitatibus , templis , aris , sacerdotum collegiis , amplissimisq; redditibus ditissimum : religionis integritate , pietate , diuino cultu , cerēmoniis , atq; omnium virtutū cumulis ita splendidum , ita ornatum ; vt totum fere orbem Christianum ad naturalem sui reuerentiam & admirationem rapuerit : ad pietatis , fortitudinis , hospitalitatis , liberalitatis , pudicitiaēque exemplum incitārit. Quæ enim gens vnquam in sua patria tam diues , tam opulenta

pulenta, generisq; splendore tam præclara ex-
 titit, quæ aliquando ad honores titulosq; Hun-
 garicos non aspirauerit? Extant apud nos vsq;
 ad hodiernum diem multorum illustrium vi-
 rorum nomina, qui relictis paternis laribus,
 solo Hungarico contenti, eiusque opibus ac
 diuitiis illecti, vitam potius, quàm vt in propria
 redirent amiserunt. Sed quomodo proceres
 amplissimi mutatum est aurum? quomodo
 obscuratus color noster? quomodo deiecta
 pulcherrima capitis nostri corona? Eheu, in mi-
 serabilem luctum versa est cythara nostra: pro-
 strata, conculcata, ac pene deformata pulchri-
 tudo nostra. Eheu, quomodo pudicissima le-
 ctissimaq; virgo in auribus, monilibus, corona
 speciosa, gemmis & vestibus preciosissimis o-
 lim exornata, iam penitus denudata. Nostræ
 ne obsecro focordia, vel Christianorum dissi-
 diis discordibusq; animis, vel certè Hungarõ-
 rum peccatis id ita commerentibus, impuræ,
 fœdæ, barbaræq; Turcorum & Scytharum gē-
 ti violanda relinquitur? O tempora nunquam

expectata: O fortunę instantiam, ô miserandam felicitatis nostrę mutationem nunquam antea præuisam, sed ne cogitatam quidem. O nostram simplicitatem, qui hosti multis cladibus, virtute maiorum nostrorum fracto credidimus. Audite quæso, nobilissimi ordines, in quantam, quamue miserabilem calamitatem & angustiam leuitas, inconstantia, perfidiaq; Turcica nos præcipitauerit. Nobilissimę Hungarię regiones, vasta solitudine & situ fœdè horrent: vbi, quot agros, quot vrbes, quot templa, quot aras, pietatis loca, profanè & sacrilegè teterrimi hostis manus, his tantum elapsis temporibus, euerterunt: nec euerterunt solum; sed in abominandam Mahumetis superstitionem mutauerunt? Nulla domus in Hungaria luctu, & mœrore vacat: liberi ante parentum ora, parentes in conspectu liberorum, honestissimę matronę & pudicissimę virgines, pars, dictu miserabile, atrocissimè ceduntur, pars ad explendam turpissimam insolentissimi hostis libidinē, in miserandam funestamq;

flamq̄; seruitutem rapiuntur: Sacerdotes Domini in ipsis diuinis sacrisq̄ue operibus cæduntur, & impiè immanissimeq̄; trucidantur; eorumq̄ue innocenti sanguine, & cerebris gladio hostili dispersis, templa, aræ, & sacra vestes, quibus in tremendo sacrosancti sacrificij opere vestiuntur, inaudita atrocitate commaculantur. Quot incendia, quot calamitates, quanta mala superiore quoq̄; anno acceperimus; vtinam nobis audisse potius, quàm spectasse, &, pròh dolor, pertulisse licuisset. Nunc etiam vniuersam Hungariam miserrima seruitus opprimit: neq̄; focos, aut aras habemus: neq̄; patriis bonis frui, neque fungi honoribus in posterum fas erit; nisi benignissimum seruatoris Opt. Max. numen, & externa gentium, vicinorumq̄; regnorum indomita virtus præstò illi fuerit. Circumuallatum regnum Hungaricum munitissimis propugnaculis, nimirũ vtraq̄; Misia, Dardania, Dalmatia, Illyrico, Rascia, Bulgaria fuerat: quibus omnibus per fraudem hostilem amissis, nunc iam squalida & mœsta

mœsta Hungaria seipsam luget. Cùm ipse mecum reputo prouincias, quibus spoliati sumus; vix profectò tempero à lachrymis, cùm recodatione malorum quæ patimur, tùm verò vltimi exterminij, quod, Iaurino naturà & arte munitissimo, tum aliis vicinioribus præfidiis occupatis, haud dubiè certicibus nostris imminet. Cæterę prouinciæ nobis ademptæ, vctigalia & fines nostros minuerant, sedesq; regias occupauerant: at capto Iaurino, hostis immanissimus, non Pannoniæ tantùm reliquias, sed, pròh dolor, omnium regnorum, vicinorū, & prouinciarum fines, audacissimè penetrauit, atq; S. Romani Imperij clauēs manibus ferè conclusit. Duo tantùm restant in Hungaria anguli, non ita ab hoste tuti quàm integri: alter meridiem versus, alter septentriones versus, quos hostis truculentissimus, dilatandarum suæ tyrannidis finium auidissimus armis, opibus, & numerofo milite, afflictissimis Hungarorum rebus, longè superior, vnica ex Thracia copiarum suarum expeditione, suo imperio &

nefandæ crudelitati mancipabit. Sed quiescet
 tandem hostis dirissimus: & Hungaria potitus,
 solaque illa contentus, in Thraciam victor ad
 ocium redibit: neq; regnis & prouinciis, con-
 terminis præsertim, in amicitiam suam semel
 receptis bellum mouebit. Non quiescet, mihi
 credite non, cruenta bellua: tanta enim ipsius
 est rabies, tanta impudens arrogantia, tanta
 auaritia, tantaq; temeritas; vt exiguæ felicitatis
 successu elatus victorię terminum orbis ter-
 rarum finem statuatur, & maiorem, in sanguine
 Christianorum profundendo, quàm in fini-
 bus amplificandis voluptatem ponat. Specula-
 bitur statim, impasta rabidaque fera, tanquam
 ex vicina specula, proximam, & per primam oc-
 casionem oblatam prædam. Illinc Austriam,
 Carinthiam, Stiriam, Sclauoniam, Italiam;
 hinc Morauiam, Silesiam, Poloniam, & vicinas
 prouincias. Ac proinde REX Sereniss. Illu-
 strissimiq; Principes, cæteraq; clarissima Polo-
 niæ lumina; tria à vobis vti focis, amicis, & vi-
 cinis, omnes omninò Hungariæ ordines, ve-
 stra

stra pietate, amicitia, & vicinitate freti, amicè & officiosè petunt. Primum, velitis aliquot auxiliares copias vestris propriis sumptibus conscriptas in subsidium periclitantis Hungariæ, statim primo, vere expedire. Alterum, non tantum propriis sumptibus conscripto milite nobis auxilio vos esse, sed & si quos milites ex amplissimo hoc regno, ac vicinis eius prouinciis aut nostris, aut aliorum christianorum Principum expensis educere conati fuerimus; eis liberam in Hungariam proficiscendi facultatem concedere. Deniq; nouo, perpetuoque fœdere nobiscum sanctè pacto, vestram in armis, in copiis, aliisque contra manifestum Christiani nominis aduersarium belligerandi facultatibus societatem, virtutemque heroicam, qua apud omnes gentes mirificè excellitis, cum nostra quamuis parua & exigua manu coniungere. Consideranda enim in primis vobis est, nostra & patriæ nostræ conditio, extremum quod ex interitu nostro vobis immineat periculum, tum huius sanctæ societatis nouique fœderis

summa necessitas, tum etiam hostis importunitas, tum etiam expedita copiæ perfidia, incōstantia, & in augustissimum IESV Christi nomen & gloriam insitum illi à natura odium. Nos christiani sumus, socij, vicini, & amici vestri. Perpendite, obsecro, & reuocate in memoriam, inter Hungaros & Polonos, mutua ac alterna ex confœderatione antiqua auxilia & pacta sanctissima: & pro florentissimi quondam regni Hungariæ libertate & defensione maiores vestros, regesq; huius inclyti regni potentissimos, sanguinem & vitam vltro patrum memoria profudisse. Moueat vos, Seren. Rex, saltem sancta, pia, ac penè diuinitus nuper instituta inter vestram maiestatem & Principes nostros affinitatis coniunctio, ex qua non tantum capitum seu principum, sed & regnorum & membrorum accessit compaginatio. Ponat ob oculos Maiestas V. curas, vigilias, expensas infinitas, quas in gratiam Reipub. Christianæ Imperator christianissimus, V. Maiestatis affinis, amicus & vicinys, dies & noctes facit: Nihil

hil enim ipse, quod ad conseruationem & incolumitatem nostram pertinet, prætermittit. Nihil est, quod nostra causa strenuo & inuicto animo non subeat. Non parcit laboribus, non thesauro, non denique sanguini & vitæ. Neq; vos Senatores ampliss. cæteri que inclyti huius regni ordines, paucitas nostra, vires attritæ, exiguæ regni nostri iam iam labentis relliquiæ, ab hac sanctissima confœderatione, mutuaq; belli inuendi societate deterreat. Pauci sunt Hungari, verum est; sed non deest illis præpotentissimus Deus, cui tantum est in paucis, quibus benedixit vincere, quàm multos quibus maledixit profligare. Non deest nobis vsitata & quasi innata in campestribus præliis exercitatio. Non defuerunt annis quoq; superioribus de atrocissimis hostibus, viribus & numero, armisque potentissimis gloriosissimè partem victoriæ: Non, inquam, defuerunt. Quàm feliciter enim in Sclauonia apud Sizek cum Hazon Balsa pugnatum sit: quàm turpiter Balsa Budensis apud Albam Regalem cum selectissimis

mis prætorianorum militum cohortibus fufus,
 fugatusque fit, nonné audiuiſtis? Quid com-
 memorem memorabilem illam ac pulcherri-
 mam victoriam apud arcem Hatuan in campo
 Turano ex Beglerbego Græcię, Baſis Budenſi
 & Tœmeſuarienſi, exigua manu reportatam?
 Nonné etiam apud arces Filek & Seczien eiuf-
 dem Beglerbegi, Baſæ vtriuſque Budenſis &
 Tœmeoſuarienſis auxiliares copias, noſtra ca-
 ſtra, eadem vel ſequenti nocte, hoſtiliter inua-
 ſuras, primo ſtatim impetu, ad internecionem
 propemodum omnes deleuimus, extinximus?
 En maiorum noſtrorum exempla in poſteris
 quoque ſuis luce meridiana clariora. Hunga-
 ri diu ab annis circiter ſeptingentis pro ſua &
 communi Chriſtianitatis quiete excubias con-
 tinenter agunt: fines chriſtianorum non ſine
 cruentiſſimo certamine tutantur; ſæua tamen
 proſectò mercede: quoniam in alendis copiis
 diuerſis, & per tot hoſtium frequentes erupti-
 ones, ſpolia & cædes, tot iam annis labentibus,
 omnes Hungarici regni ordines defecerunt.

latu prædam exercent, per totam Poloni-
 am impunè per tot campos effusus vagabitur;
 per tot ciuitates & oppida, ex materie lignea
 ferè constructa, incendio & depopulatione
 grassabitur. Ex his autem arcibus, non tam mu-
 nitis, quàm elegantibus, quas terras, quosque
 Poloniæ fines intra exiguum temporis inter-
 uallum non peruadet? Considerate itaq; pro-
 cures inclyti, qualis clypeus, qualisque murus
 fuerit hætenus Hungaria Poloniæ; & quantum
 præstiterint arma Hungarorum cùm Ortho-
 doxæ fidei, tùm maximè trāquillitati vestræ, &
 quantū deinceps salua præstatura sint. Nolite
 floccifacere & quietem vestram, & fortunas,
 quæ totè ex salute Hungariæ pendent. Nolite
 repellere sacrosanctam perpetui fœderis soci-
 etatem, nunc vobis amanter oblatam. Et nos
 aliquando hac gloria, hac pulchritudine, hac
 admirabili confessus vestri elegantia, his tem-
 plis, his palatiis, hisq; superbis turrib⁹ fulsimus.
 Eadem vos fata, eadem fortunæ conditio &
 casus, nisi tantis in tempore occurratis malis,
 manebunt. Hungaria igitur vobis inprimis

curæ esse debet. Hungaria vobis copiis quàm maximis, Hungaria, inquam, quamprimum iuuanda est: ibi obstruendum hosti iter, si vos & vestra omnia salua esse vultis: ita regiones vestras integras faciliùs ex lōginquo tutari poteritis; quàm postea ex propinquo laceras reficere, tueri, defendere. Nunc iuuate socij, nūc arma capite, dum hostis potentia minor, dum longinquior fines vestros non pertingit. Nunc nunc, vestra virtute bellica, truculentissimo orbis Christiani inimico nobiscum occurrite, cū Hungarorum vires minus attritæ, nosque superstites, socia arma vobiscum capeffere possumus. Nonné gloriosius & laudabilius erit, si lätior simul ac certior nobis, firmissimo societatis & vicinitatis vinculo confœderatis, ex hoste triumphus, & vberiora spolia contigerint; quàm vt afflictis nobis & perdita Hungaria inopinata vos sollicitudo de salute regionum fortunarumq; vestrarum incautos corripiat? Caue te prudentissimi fortissimiq; heroës, ne idem & vobis eueniat, quod olim Græcis, primò

C 2 exiguam

exiguam opem recusantibus, tandem non suppellectilem modò; sed & vitam offerentibus amissa Constantinopoli accidit. Quid enim turpius, quid tœdus, quàm non præuisis calamitatibus, quæ certissimæ sunt, excœcata mente, pertinaciter in manifestissimum periculum, seipsum præcipitem agere? Quid rursus pulchrius, quid prouidentiùs, quid feliciùs, quàm in alieno periculo doctum & cautum se exhibere? Videtis Christianum, amicum, & vicinũ regnum, concepto igni flagrare: videtis flammam longè funestissimam penetibus vestris, iam iam, nisi occurratis, imminere. Ab aliisne igitur, vt restinguatur, expectabitis? vtinã Scythicum quoq; illud incendium in finibus Hungariæ nuper exortum per nostros comprimi, & restingui potuisset. Non fines Austriaci ingenti terrore perculsi acceptas iniurias, inflictaque lamentarentur vulnera: non iam in Hungaria tanta solitudo, vastitas, cædes, tot infantulorum crudelissimus interitus, tot lachrymæ, tantique parentum pro liberis partim dirè cæsis,

partim

partim in foedissimam seruitutem abreptis fusi eiulatus : Non tot oppida , tot curiæ nobilium pulcherrimæ ab incolis desertæ , palatiaq; illustrium magna, suppetias alienas expeterent: neque Turca victoriam ex Christianis , qui ante Tartarorum in fines nostros excursionem copiis Sinan Bassæ , vel pares, vel superiores fuerunt, vllam superbus in Thraciam reportasset. Quid? imò nec Iaurinum cepisset. At postea tanti hostis pernecitate , qua in depopulationibus , tanquam volatu quodam celerrimo vtitur , distracti & perturbati minus sufficientes extitimus; quas & nunc in regno strages Tartarus faciat, quàm miseranda, & à christiano homine meritò deploranda , suæ crudelitatis vestigia relinquat , quotidie cum suspiriis & lachrymis, ô afflicti, cernimus. Verùm resarcire istud malum, fortissimi heroës, poteritis: & hanc pestem, inter omnes gentes abominandam, & execrandam tollere facilè , innocentemq; sanguinem, quo impius hic hostis sacrilegas suas manus commaculauit, vindicare si volueritis,

valebitis : nisi placuerit forta sè, hostium perfidis blandimentis, adulationibus, fraudulentis induciis, & iniquissimo ipsorum fœderi fidem habere; dū florentissimo huic Poloniæ regno, sub specie amicitiaë, & pacis inconstantissimæ simulatione, perpetuam pacem & tranquillitatem promittunt. Nolite, ordines inclyti, nolite hosti nefario & perfido, qui dum Christianos fide & amicitia sua decipit, iam certissimã sibi salutem eamq; interminabilem cõcessam esse credit, aures, animosq; tam facilè præbere. Parcit lupus ouì, & nōnunquam etiam simulata amicitia blanditur, adulatur; quia prædeã abripiendæ opportunitatem nondum habet: verum vbi occasionem vel exiguam nanciscitur, illicò rabidam voracitatem in miseram ouiculam exercet. Ita nos maiorem regni nostri partem amisimus: amicitiaë namq; & fucatis pollicitationibus fideiq; Turcarum nimium credentes, tuti, securi, sub induciis, in pace viximus: illi autem nulla à nostris iniuria lacefsiti, quibusuis iniuriis leuiusculis falsò prætensis

oppor-

opportunitateque ex nostrorum otio capta, contra omnem amicitiae legem & sacrosanctam icti foederis pacem, contra omne ius gentium, in vindictam, ut hostes turbidi, inquieti, immanesque exarserunt: regiones nostras incendio & ferro vastarunt: arces admotis tormentis bellicis expugnarunt: fines suos quam latissime potuerunt cum maximo regni nostri detrimento dilatant; vel certe, ubi aperto Marte inuadendi modus ipsis defuit, technis, machinis, arte denique plusquam Pelasga, nostris ad vnum trucidatis, praesidia nostra, munitiones nostras in suam potestatem redegerunt. Deplorant hanc ipsorum perfidiam multa Hungariae castra, Simon Tornia, Dombó, Dobrekeoz, Ozora, Kaposuyuar, Babsia, Korothna, Buiak, Zonda, Dregeli, Filek, Zeczien, Zolnok, Hatuan, Deuin, Kekkeo: deplorat Croatia vniuersa: deplorat Sclauoniae pars maior: deplorant denique quamplurima huiusmodi loca munitissima; quae sub induciis istorum infidelibus, astu & fraudulentia

tia occupata sunt. Hos ipsos eorum callidos astus, & fraudes iam pridem tota luget Europa. Neque Polonia omni ex parte istius calamitatis immunis est: nonné tam vetera quàm noua foedera sanctè vobiscum pacta, non superiore saltem anno, per transitum & depopulationem Tartarorum immanissimam, verùm etiam tertio ab hinc anno egressu, & potentia Beglerbegi impius & perfidus Turca rupit, violauit, confregit? Tanta est hostis istius nefarij leuitas & perfidia. Vindicate igitur hanc atrocitatem, & cum Christi IESV Domini nostri hoste manus conferite. Doleat vobis iactura & perniciēs Christianitatis: occurrant arma vestra tot malis & periculis. Vestram opẽ implorant pueri in campis vagientes: vestra auxilia expetunt cadauera christianorum per agros crudelissimè passim iacentia: vestras suppetias viduæ lectissimæ, & virgines pudicissimæ ad inauditam inexpletamque libidinem raptæ orant. Vos socios & vicinos Hungarorũ regio & terra afflictissima, sociorum & vicinorum

rum vestrorum sanguine copiosissimo inebriata, vindices & iustissimos ultores exposcit. Vos denique ad perpetuum fœdus, ad armorum victoriarumque, ac omnis fortunæ, tam aduersæ quàm prosperę societatem inuitat. A vobis præsidium Hungaria extensis brachiis, quæ Poloniam tot annis, quasi clypeus & murus aeneus, animosè defendit, flagitat, orat, deposcit. Vobis ipsa, & posteris vestris, constans immobileque fœderis, vicinitatis, bellicosæque; contra communem hostem societatis vinculum, vltro, amanterque; defert. Quòd si non pietatis studium, non zelus fidei, non amicitia & vicinitatis antiqua iura, neque nostra hæc iusta, amica, legitima, mutuaque consuetudo, in hanc summè necessariam sanctissimamque; expeditionem vos mouent & armant; moueat saltem te Sereniss. REX, vosque; ornatissimi proceres, gloria, sacrosancta belli societas, necessitas denique, cui omnes sapientes parent. Regum namque; & principum sceptrum & diademata gloria bellicis virtutibus parta exornantur.

Quid enim, vt Iulius Cæſar, toto terrarum orbe
 ob res præclare à ſe geſtas celeberrimus, gloria
 ſuſpiciendus eſſet, effecit? virtus bellica: quid
 Pompeium, Scipionem, Hannibalem, Alexan-
 drum Magnum ad imperium totius orbis aspi-
 rantes incitauit? virtus bellica: quid Carolum
 magnum, Carolum quintum, Ioannem Cor-
 uinum, regni Hungarię quondam gubernato-
 rem fideliffimum, Matthiam Regem inuictiffi-
 mum, & alios complures præſtantiffimos re-
 gni noſtri heroës, ad bella, infracto inconfter-
 natoq; animo, ſuſcipienda pro Chriſtianæ Rei-
 pub. ſalute & conſeruatione, ad quæuis peri-
 cula ſubeunda tantopere incendit? virtus bel-
 lica: quid Caſimiroſ, Vladiflaos, huius floren-
 tiſſimi regni glorioſa olim germina, per totum
 vaſtiſſimi orbis huius ſpatium, inter tot gentes
 celeberrimos laudatiſſimosq; effecit? virtus
 eadem bellica: quis vnquam magnanima
 heroicaq; natura exornatus, pro gloria con-
 ditionis ſuę, proq; nominis Chriſti celebra-
 te, vitæ neciſq; periculum aliquando exhor-
 ruit?

ruit? quid rursus hac laudabili societate, in qua religio, fides, æternaq; Dei Opt. Max. symbola defenduntur, pulchrius, quid amabilius, quid suavius? Christus pientissimus Pelicanus sanguinem pro nobis nudus fudit, nudus pro cōmuni salute, erecto crucis trophæo cum hoste truculentissimo congressus est, sanguinem suum vitamque pro vestra pace & tranquillitate profudit: vos verò eum, eiusq; gloriam & honorem defendentibus, hostibusque illius bellum mouentibus, auxilio & societate vestra adesse non vultis? Ille inimicis & humani generis hostibus vltro bellum indixit: vos autem perfidis & teterrimis eius aduersariis, sanctissimūque nomen & diuinitatem eius continuè blasphemantibus, armis occurrere recusatis? Sed quid hæc amplifico, dū preciosissima pulcherrimaque hæc munera cælitus vobis data, quibus exornati estis, sponte vos cōtra tam immanem truculentumque Christi Domini hostem impellant & excitent, atque adedò necessitas ipsa etiam nolentes trahat. Malo enim vos cō-

fiderare, quàm fando ominari, qualis Poloni-
am periclitante Hungaria fortuna maneat.
Horret animus admonitione eorum, quæ ven-
tura sunt, nisi huic incendio maturè eatur ob-
uiam: omnia mala, quæ nos passi sumus, & eti-
amnum patimur, vestris capitibus, & fortunis
imminent. A Turcis dirissimæ seruituti, viri
mancipabuntur: pueri, foemine, puellæq; pro-
miscuè ad stupra rapiuntur: ac cùm parum pro-
derunt lachrymæ; tum dolebitis, dum licuit
non iuisse huic incendio obuiam. Non cre-
diderunt hæc olim futura Græci, non Mace-
dones, non Dalmatæ, non denique reliquæ
nationes, quæ nunc omnes miseram seruiunt
seruitutem.

Rumpite igitur moras, Serenissime REX,
& vos ornatissimi proceres: & cùm iam vos
necessitas ipsa cogat, arma contra infensissi-
mum hunc hostem, vestrumque sanguinem
sitientem capessite; nostrumque foedus, obla-
tamque amicitiam, quam hodierno die vobis
nostri offerunt, sincero libenti que animo ac-
ceptate,

ceptate, admittite, confirmate, & cum summa nominis vestri gloria annalibus vestris inferite. Quod si feceritis, Hungariam longo iam situ squalidam pristino decori restituetis, ac immanissima feruitute tot annis oppressam in libertatem vindicabitis: immaculatam Christi prepotentis fidem pro execranda Mahometis tabe plantabitis: pacem pro bello, cultum diuinum pro armorum cura, iustitiam pro iniuria; & cum diuini numinis certissimo auxilio, diu ex hostibus desideratam victoriam nobiscum reportabitis: Hungaricam gentem perpetuò vobis deuinctam, confœderatam, & in omnibus vestris fortunæ & vitæ periculis auxiliarem habebitis: vestrę deniq; genti tot Illustrium historicorum cōmendationibus & scriptis celebratę, decus, gloriã, nomenq; immortale, nulla vnquam posteritatis memoria aut temporis iniuria delendum, inter omnes orbis Christiani populos & nationes comparabitis.

Dixi.

AD SERENISS. SIGISMUNDUM
TERTIVM, POLONIAE ET
SVECIAE REGEM.

&c. &c.

Nicolai Zokoli, de KisVarda.

*Hæc sunt Pannonidos patriæ tristis summa nos tra,
Iam iam labentis nota precesq; tibi,
Rex uicine malis, fer opem : nam flamma propinquat
Sarmatiæ; nos tris, Rex pie, disce malis.
Flammas uicino conceptas igne moratur
Intacta arsurus qui sua te ta cupit.
Perfurit Odrussius gladijs immanibus hostis,
Et quatit Ungarici moenia pulchra soli.
Barbaricis aras manibus funestat, honores
Diuorum sacros impietate premit :*

Omnia

Omnia succendit, uastat, debellat, inundat
Vulcano, telis, Marte, cruore, Geta.
Tolle decus regni, Regum fortis sine, Sceptrum,
Et prosterne hostis colla superba trucidis.

CRACOVIAE,

In Officina Lazari, Anno Domini,

1595.

CORRIGENDA.

Fol. 9. ver. primo : instantiam, lege, inconstantiam.

Fol. 14. ver. 2. lege, expeditæ copiae perfidia,

Quintus...
...
...
...

GRACOVIAE

In Officina Lazari Anno Domini

1595

CORLENDI

Fol. 9. ver. primo: instantiam, lege inconsistentiam
Fol. 14. ver. 2. lege, expedite copie peribis

PAULI FORRO

TRANSILVANI,

ILL^{mi} D.D. ANDREÆ S.R.E.

TIT. S. ANG. CARD. BATHOREI,

Episcopi Varmiensis, &c. &c.

clientis humilimi,

οἰωνοσκοπία.

Vix ardentis adhuc rutilantia lumina Phœbi
Portitor ad veris festinans senserat Helles
Tempora, cum virtute potens, & Marte superba,
Diues agri, diues pecoris, fuluiq; metalli,
Piscosis ornata vadis, & flore virorum
Pannonis, ad fortes, legatos, ora, Polonos
Paciferæ ramis ornatos misit oliuæ,
Fœdere qui inter se sociant duo regna perenni,
Et renouent sanctum cognati numen amoris,
Iusta parent armis Rhodopeio bella Tyranno,
Publica frangenti iura & sacra fœdera pacis:
Turrigeras populanti arces, monumentaq; Regum
Priscorum, & pia templa Deum, sacrosancta; sacra,
Vastantiq; feris Hunnorum insultibus agros;
Qui putat omne nefas sibi fas, atq; omne nefandum
Illicitum, licitum esse; pios dum cæde madenti
Christiadum cætus, pro detestabile monstrum,

Proster-

Prosternit, perimit Mæotide seuius ara:
Sæuius & Procruste truci, & Busiride seuo,
Sæuius & Basso, & Phalari, diroq; Nerone.
Vester honos igitur viget, æternumq; vigebit
Legati Ungarici, afflictis succurrere rebus
Quæis patriæ mens tanta fuit: Quæ præmia linguæ
Demetri aurifluæ capies Antistes honore?
Ungariæ Cicero, qui prouida pectora Regis
Sarmatici, & magnum flexisti voce Senatum.
Quæ vobis unquam defensi munera ciues
Eximij illustresq; viri dare digna valebunt?
Quæ merces poterit vestro æquiuale re labori?
Sarmatas heròs, claros præstantibus armis,
Maiorumq; bonis & nobilitate potentes
Ad patriæ auxilium, post fœdera pacta vocatis,
Ut consanguineos nutantes vulnere ciues,
Atque iugum Turci pridem crudele ferentes,
Reddati libertati, decoriq; vetusto;
Vicit iter durum pietas, & patrius ardor,
Vicit Carpathias, facies tristissima, rupes
Pannonidos matris, lachrymæq; per omnia volutæ;
Nec vestra in ventos abierunt irrita vota;
Ecce gradu rapido gelidi sarraca Bootis
Sarmaticiq; duces, animis ingentibus, & vi
Indomita, & nunquam fracti virtute Tyranni
Ismarij, atque iugum nunquam execrabile passi,
Ad Notton Auroramq; parant Mauortia signa

Ducere

Ducere, quadrupedes comunt in bella feroces :
 Arma æuo fessi, viridis fremit arma iuuentus,
 Ardescunt animi, languentq; cupidine belli,
 Sanguineas acuunt iras, & brachia iactant :
 Tympana, scuta, tubæ, gladij, galeæq; comantes,
 Spicula, romphææ, phalææ, vexilla, secures
 Conflantur magna cum sedulitate virorum,
 Quocūq; aspicias lethale, incude Polona,
 Mulciber ignipotens gestit producere ferrum,
 In gladios & rastra truces, & sarcula vertit.
 Bellua crudelis nondumne cruore furorem
 Effuso satias ? rabies nondumne quiescit
 Tot raptis spoliis, variis ex partibus orbis ?
 Non satur Ægypto es, clariq; Semiramis urbe,
 Illyricisq; agris, & maiestate Pelasga ?
 Perges sacrilegis vltra fœdare lacertis
 Hungarici florem imperii, terramq; beatam ;
 Scilicet id facies : Bacchaberis orbe Megæm
 Et populos, vrbesq; dein ceu tabificus seps
 Bellua Gorgoneis implebis seu a venenis.
 Orbem terribili domitabis Turce flagello,
 Phana profanabis Diuis sacrata benignis,
 Euertes aras, ritus abolebis auitos,
 Scilicet id facies : potuit quæ plurima virtus
 Esse, fuit ; nunc versa ruit retroq; fluit sors.
 Iam tibi bellipotens imponet Sarmata frænum,
 Sarmata magnanimus sceptro tibi cornua frunget,

Sarmata iam totis in prælia viribus exit,
Sanguinea dare signa tuba iam præcipit, ardens
Iam conscendit equos, hastas vibratq; trementes:
Infert arma tibi; surgunt bella horrida bella,
Bella quibus truculente ruas, trux, pestiger hostis.
Perfide iam disces iussis parere sacratæ
Christiados, pones rabiem, dirosq; furores.
Sceptrigera, Sismunde potens, Rex maxime Regum,
Frange manu hostilis colla hostica frange Tyranni,
Pannonius fer opem sociis, miserere ruinæ
Pannonicæ; præsto sis auxiliariis armis
Hungaricæ Rex magne rei, nunc porrigere dextram
Labenti populo, qui tot labentibus annis
Bella gerit cum gente truci, patiturq; procellas
Undiq; inundantes, sexcentaq; tela malorum:
Sarmatiæ hic scutum fuit, & Germanidos oræ,
Sarmatiæ ergò illi scutum & Germanidos omni
Nunc sit, & afflictis nimium succurrat amicis:
Sic vobis nobisq;, trucidis ceruicibus Hydræ
Et ferro & flamma exustis, penitusq; peremptis,
Non peritura domi pax, & victoria circum
Semper erunt, & sancta quies, sic aurea Regis
Secula falcigeri redeunt, Astræaq; Virgo:
Sic illustre decus nostrum, celebrabitur omni
Tempore, laurigeriq; canent facta inclyta vates.

